

SORTIRA A LLUM CADA DISAPTE

XERRIM

SETMANARI BILINGÜE, SATIRIC Y DE BON HUMO

Provincias: Un trimestre. 0'75 ptas.
Extranjero: Un año. 6'00 »
Número atrasado: 0'10 »

AÑO I

N.º 52

Sóller 29 de Diciembre de 1917

Correspondencia y Administración
Luna 27.—SÓLLER
No se devuelven los originales

Primè aniversari

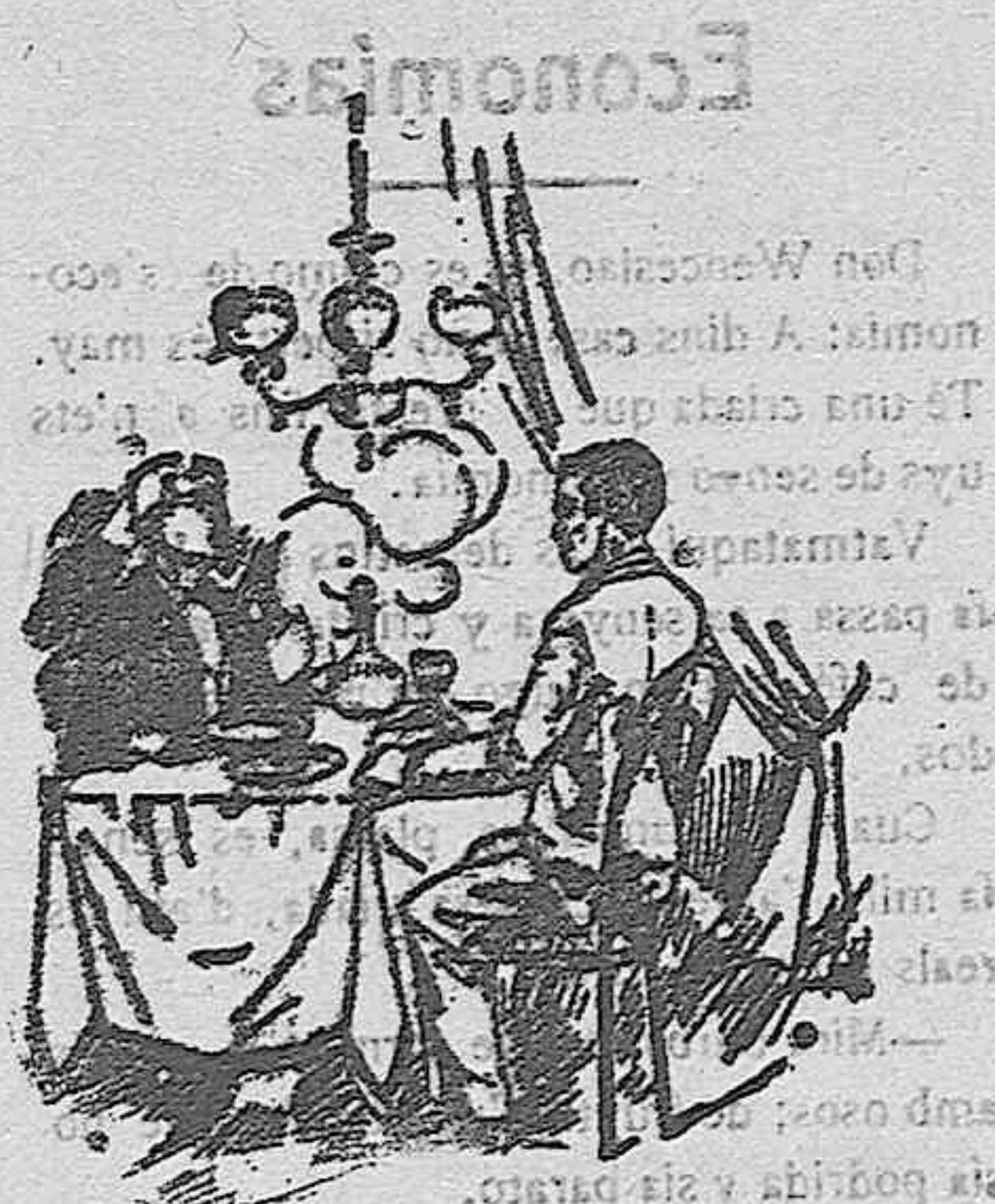
(Añ nou, vida nova)

Un añ fa que sortí a llum aquest setmanari y en tant poc temps ha crescut una cosa fora mida. Aquesta crescuda vol di que ha adquirit una importanci grossa que may haviam so miada. EN XERRIM es avuy, modestia aparte, un setmanari ver taderament populá. estés per tota Mallorca; pero això es deu, més que a n'es nostros esforsos per ferlo agradable a tothom, a n'es favó qu'es públic mos ha dispen sat.

EN XERRIM va neixe per feliure y, en efecte, theu ha conseguit; pero també ha fet plorá lo que llamentam vivament. ¡Cuántas riayes no s'han fetas lletgint aquest setmanari, unas vegades comentant es nostros xistes, altres alabant sa nostra frescura y en moltes ocasions per alló que mal d'altre riayes son; a n'aquest darré cas heu censuram porque está molt lleix y es molt poc humá passá plé de sas desgracis del próxim. Alguns qu'han rigut per mos des nostros escrits, llevó les ha tocat es torn de plorá y han plorat per alló de «qu'en parlá de mi no ric».

Añ nou, vida nova, diu sa

ES NADAL D'AQUEST AÑ

Es diná de moltes cases

Es diná de moltes altres

daje y diuen molts, pero casi sempre sotseix que venen molts d'anys nous y sa vida sol essé sa mateixa.

Noltros no; volem cumplí sa daje. Durant aquest añ qu'ha mort hem dat disgustets; n'hem fet ensadá mes de mitja dotsena; y mos sab greu, pero de vegades no queda mes remey que dá llan dera a n'es que no fan ses coses bé, o surten des solc. Es pegá adoba y qui te vol bé et ferá plora. Noltros persegum, ademés d'un passatemps y divertí es lectós, un fi de moralitat, posant en lletres de motlo y a sa vindicta pú blica es fets inmorals, ets actes

indecisos; sa murmuració, s'escàndol. Es nostro desítx es que tothom serví es llum dret y criti ca a n'es qui no fan ses coses bé.

Pero com aquesta malahida guerra y amb so cás que s'han posades ses subsistensis sa gent no está per bromas, mos feim carrec de sa situació angustiosa qu'atravesam y no volem afegí mes teya a n'es foc.

Per aixó, añ nou, vida nova; procurerem essé mes templats an ses criticas; direm sas veritats, aixó sí, a n'es qui so meresque, pero sobre tot, mos dedicarem a llevá es mal humó fent pegá pa zons de riure a n'es nostros lec-

EN XERRIM

tós, ja que sa va fent molt difícil pegá paxades de rostits, ara qu'és carnicés han pujat es preu de sa carn.

A tothom desitjam qu'aquest añ nou sia un añ de ditxa de felicitat y de prosperidats.

SA REDECCIÓ

S'endiot de Nadal

Festas passades coques menjades, diu sa daje lectó estimat. Pero per mi s'ha extrengut que he passat sas festas sense menjá coques. ¿Y porque? direu voltros. Idó molt sensillament, porque no hey havià pempims. Noltros es periodistas mos solem passá moltes festas amb un pam de boca badada, y aquestas n'han estades unas.

Figurauvós qu'enguañ m'ha sotseit un fet digne de que el vos conti: Era es disapte de Nadal, y jo estava assegudet a dins cameva lletjint una novelia, cuant sent per dins es corral, plu-plu-plu surt acorrenços y me trop amb un endiotasso gros. Me vaitx quedá plantat contemplant alló, y per molt qu'indegás no vaitx podé sobre d'hont havia vengut. Jo, amb una xaripa d'aquestas ja poreu veure si hey vaitx quedá content. saltave, y cantave, es temps que s'endiot nos cansave de té plu-plu-plu.

Així com jo visc totsol, vaitx pensá de convida es redectós d'EN XERRIM, y dit y fet enviy recaldo a n'en Faldilla, en Fló de Llís, Donya Llessinta, y vaitx tirá un telegrama a Palma a n'en Fray-Fá y així com tots es que anomenats pateixen desmateix mal meu, el sen demá no faltaren.

Donya Llessinta, va sé de s'opinió de rosti s'endiot y així com a noltros mos venia bé de cualsevol manera, li diguerem que si, y ella qui es una bona cuynera s'encarregá de rostirló.

Durant es demati hey hagué per dins cameva molta seragata pues Donya Llessinta trobá en Faldilla y en Fray Fá qu'espipallaven s'endiot y sa mogué un escàndol.

A la fi tocá hora de diná, y Donya Llessinta, mos apareyxá sa taula, colocant es mitx es celebrat endiot.

Antes de menjá en Faldilla, comensá a pronunciá un elocuent discurs pero cuant era a la mitat, vengué un senyó diguent:

—Escoltin. ¿Seria aquí que despusahí trobaren un endiot.

—Si senyó—vaitx di jó pensant qu'era per durné un altre.

—Idó aquest endiot era meu hem fogí

de dins es corral y are venia per veure si el me me volan dà.

—Es mal de fé—digué en Fray Fá—Ja está cuit. Es aixó qu'hey ha n'es mitx de sa taula.

—No fá cas—exclamá es senyó—El m'en duré així mateix.

—No senyó—diguèrem tots a la una—D'aquí no el s'en durá ningú.

Amb aixó ell pegá un siulo, y s'entrengá es municipal Corona, y sin previo permiso s'en dugué s'endiot, y així com noltros no anam de peras amb sas autoridats mos darem un punt a sa boca y callarem.

Cuant s'en hague anat, en Faldilla contraria d'un vent a s'altre de sa sala y jo amb so cap baix m'ha mossegava ses unges, es temps que donya Llessinta, se posava es sombrero y deya:

—¡Es fet es piramidal!

Podré di aquesta vegada que may ma passat passade com sa d'es dia de Nadal.

PEP NOY

Economías

Don Wenceslao, és es colmo de s'economia: A dins caseva no si pert rés may. Té una criada que ja n'está fins a n'ets uys de senyó y economía.

Vatmataquí qu'es dematins per berená fí passá a sa senyora y criada una tassa de café clà com s'aigo, y mitx panet de dos.

Cuant toca aná a sa plassa, es senyó fa mils d'atvertencis a sa criada, d'atlí sis reals per tot es gasto.

—Mira Barbereta: se carn no la vulgis amb osos; de fruya d'un poca, y que no sia podrida y sia barato.

—No passi ansi, senyoret.

Cuant dinen es senyó fa es plats, y ja podeu pensá si ses raccions son primas.

S'altra dia qu'es fresc es senyó li digué:

Mira Barbereta, ves a sa Pescateria y mira a una pescadora, a quin preu venen es molls.

—Está bé senyoret.

Na Barbereta s'en aná a se Pescateria y poc temps después tornava assé a cas senyó diguentí:

—Senyó, es molls se venen a sis reals es kilo.

—Escolta Barbereta: ¿Y a n'aquín preu serían si los tornaven ses espines?

FLÓ DE LLÍS

De sa Regió

De BINASALEM

Fa una llarga temporada que sa màquina de electricitat vā sufrint una malaïta a nes pareixa crònica, la cual heu ha demostrat bastant clà y adenes un crescut número de Metjes mecànics metalúrgics que se han presentats hasta a nes colso arromangats, retirantsé sas paganyas y buidantsé sas auf.bietas plenas de coneixement que tenian, demunt aquesta ciencia per veura si faríon desapareixa aquest misteriós microbi.

Pero sin embargo mos trobam a sas mateixas, sense contá un gros número de sustos rebuts quant de repente mos dave sa fosca pets uys, cosa que molesta molt a sas sogres mentres que favoreix bastant ets joves que tenen relacions d'aprop amb sas atlotas, pero es susto mes gros ha estat es qu'ha dat en Lluisset fent a sebra de casa en casa qu'en vista de que aquest mes haviam tengut es 15 o es 20 p 8 menos de llum tendriam es 21 mes de pago lo cual ha causat una gran molestia.

En camvi ni ha, qu'han aprofitat s'oació, perque com sabem que un mal añ no es dolent per tothom, en coneixem un de jovenet que sortint un vespre en s'atleta y aprofitant sa fosca que feya pes carré creguent que ningú el veya, mentres que un en sos uvs de rata pinyada va veura que comensá per prenderli es bras y acabá per apoyarsé demunt sas parts mes carnosas d'es seu cós, cosa que deu suprimise cuant menos a sa via pública.

UN INSPECTÓ

De SA POBLA

Considerant de molt d'interés pes nostros lectós de Sa Pobla, copiam de La Vanguardia Balear, setmanari palmesano, una serie de tres articles, referents a n'aquest poble, comensant per doná publicitat a nes dos primés:

Mr. D. Jerónimo Massanet.

Palma.

Mi querido amigo: En el último número de La Vanguardia Balear leí una nota exacta de los hechos acaecidos en esta de La Puebla, con motivo de la inteligencia que recientemente han pactado liberales y conservadores. Como poblense, te felicito y agrádeczo, que desifendas lo que de buena fé y desinteresadamente hemos hecho, contra los ataques y protestas que sin derecho de ninguna clase, se atreven a lanzar a la publicidad esos primates explotadores de la política rural, que quieren anular por completo, la libertad y la voluntad de sus correligionarios foráneos.

Es muy sensible, que dos elementos del partido conservador de esta (El Alcalde y el Juez Municipal), que fueron los dos primeros

EN XERRIM

en apoyar lo pactado por ambos partidos y en reconocer la necesidad de evitar las luchas políticas, hayan diferido a última hora, haciendo causa común con el caciquismo provincial y declarándose en rebelión con la disciplina que necesaria y rigurosamente debe existir en un partido.

Permíteme que te repita una vez más, que no desmayes en la campaña de moralidad y de justicia que desde hace tiempo tienes emprendida.

Queda tuyo afmo. amigo y S. S.

q. I. m. b.

IGNACIO PLANAS.

En justa defensa.

Sr. Director de *La Vanguardia Balear*.

Distinguido amigo: Acabo de leer en el Semanario de su digna dirección, correspondiente al 30 de Noviembre último, una carta firmada por mi buen amigo D. Ignacio Planas en la cual nos reprocha (al actual Alcalde y a mí) que «hayamos diferido a última hora haciendo causa común con el caciquismo provincial, de lo pactado por ambos partidos políticos de esta localidad y que nos hayamos declarado con rebeldía con la disciplina que necesaria y rigurosamente debe existir en un partido.»

No es cierto el primer extremo, ni tampoco el segundo.

Yo he trabajado cuanto he podido y también el Sr. Alcalde para ver de suavizar asperezas y para que desaparecieran de una vez y para siempre esas luchas de campanario que tan arraigadas y de tantísimos años veníamos padeciendo.

Antes de hacerse el pacto y después de él se consta a D. Ignacio Planas, que yo he sido y soy ferviente partidario de él. ¿No asistí yo y también el Sr. Alcalde, a la reunión célebre que tuvo lugar en el Círculo Deportivo para conmemorar la *avenencia* el día 11 de Noviembre último?

¿No se vertieron por ambos, tanto por el Sr. Alcalde, como por mí, conceptos laudatorios y entusiastas en pro de la paz que ha de redundar en bien de la prosperidad de este pueblo?

Al testimonio de todos los reunidos me remito. Que hablen los Sres. Planas, Comas, Alomar, Barceló, Crespi, Serra etc. etc.

Además ¿dónde y cuando ha podido ver D. Ignacio Planas el más pequeño acto de indisciplina en D. Juan Bennasar y en D. Rafael Torres?

Si precisamente ambos han sido y son actualmente *victimas por su amor a la disciplina del partido*

Siento vivamente tener que contender como un amigo de la infancia y no sé si correligionario D. Ignacio Planas, pero es fuerza en mi rectificar el concepto de veleidoso e indisciplinado que se quiere atribuirme.

No es *veleidoso* el que pertenece y ha pertenecido siempre dentro de la misma comunidad política.

Y no es *indisciplinado* el que, siendo Alcalde de esta villa, consiente en ir al banquillo

de los acusados por no renegar de sus ideales políticos, y su amistad con la familia Planas.

Le B. L. M. su afmo. S. S. RAFAEL TORRES

La setmana qui vé publicarem es tercé, si el Bonjesús heu vol.

De FORNALUTX

La senyora *Pocas*, qu'era una dona modelo de Fornalutx, ten pascos per dins es cafés principalment a un, en el qual entrauen tots ets homos y después de saluda aquesta senyora, y haversé entremesclat amb ella sortian d'es caté amb se *bolsitis vacuitis*; idó aquesta senyora *Pocas*, ha tengut sa desgraci que la declarassen amb quiebra y ha entregat s'anima a n'en Barrufet.

Es seus fiys tenen un gran sentiment de no poré fe passa sa pesseta amb direcció a ella; per demunt es seu pare D. Tapete Verde.

A s'enterro, hey assistiren, es seus fiys, y tots es confrares sense candela, no fent res que protestá cuantre es causant de sa morta de la senyora *Pocas*.

Enviam es nostre consol a son espós D. Tapete verde y fiys.

Don MANUAMA

De PORRERAS

Dissapte passat a n'aquest poble va entregar s'anima a Deu, es bondados jove Juan Segura Segura, germà des nostre estimat Corresponsal des mateix poble.

A tota sa seuva famili, y en especial a n'es nostre Corresponsal D. Miquel Segura, els s'enviàm es nostre més sentit pésame, y los desitjam se consolin de sa trista desgraci qu'han sufrida.

Vaitx lletji es número passat d'*En Tofol*, y vaitx veure un escrit a n'el cual sa nega tot lo dit per jo, a n'es número 50 d'aquest setmanari, referent a sas sastressas d'es carré d'es Mulins.

En primé lloc he de dí, qu'es fals tot quant se diu a s'escrit d'*En Tofol*. (Bestant bé heu saben tots es porrerenys que les coneixen a fondo) A s'escrit meu passat es mentida que diga que va se sa majó que fe es traje, igual qu'una sarri de carbó, pues a s'escrit en cuestió no se feya referencia a cap de sas dues.

Referent a sa compra de sa casa, es vé que s'ompare d'ellas no ha tengut tracto en cap casa, pero éllas per darse bombo heu deyan.

En lo de sa «socia d'uyastre», va sé equivocació, pues enllloc de posá «cadastre» posaren «uyastre».

En cuant a sa culpa que carregan a n'es Corresponsal, jo jur de que ell no té res

que veure amb aquest escrit, ni sap qui quiera qui es s'autó.

Mes valdría que s'autó de s'escrit d'*En Tofol* hagues posat que sa mestressa Eu-*la* i v'anà a n'es forn des carré d'el «Organo», per coure pá, y a n'es pocs minuts d'està allà, ja pareixia un fonógrafo, di-*guent* que sas seuas fiyas tenen sas mans d'o, y sas mans de senyoras y que guan-*yan* lo que volen, y llevó passa una tia se-*va* y digué que més valdría qu'enllloc d'ab-*larsé* tant, li pagassen un sac de papes de deu duros, que li devén y no pot co-*brá*. No es ó tot lo que brilla, hey ha llau-*tó* y bronzo.

Y en fin per acabá dic, a s'escritó d'*En Tofol*, que tot lo dit per mi es una com-*pleta* veritat, y que li juc 500 pesetas que tot això es vé. Si els se vol jugá ja sap que li toca fé.

Ala idó. Hasta la vista.

UN QU'HEU SAP TOT

De BUJE

(Conclusió)

Definit s'assunto resultà una fábula cri-*ticadora* inventada per un Tenorio Escal-*dat Críticado*.

Y s'apigues qu'aquell amic qu'et feya aquella pregunta a s'article firmat p'en Juan Torres no es ningú mes que jo. Pues saben es lectós qu'ell deya qu'un fredi que s'engata pert s'honre, y que jo li da-*manave* que si es diumenge qu'ell estave-*gat*, si no havia perdut s'honre devia essé, perqu'enllloc d'essé un fredi devia essé un *bomo*.

Jo a tú, et consider inferí a n'ets in-*fan*ts que van a escola, pues aquets enca-*re* tenen present sas llissnós de Urbanitat y Moral mentres que tú heu deixas per sas bardissas.

Y per acabá te diré qu'es primé dia que sapi que t'has ocupat de mi, o de s'atlo-*ta* en que jo sostengui relacions, com tam-*bé* en calsevol persona qu'estiga rela-*ciónada* amb mí bé amb un negoci, o amb un altre cosa heu fassis tan indecent com are heu has fet jo estic dispost a sosteni-*un* campanya cuantre iù, en defensa de sa Jaetici y sa Moral.

Es Corresponsal de Campanet o siga en Toni Beleta

Per la setmana qui vé, ha quedat en cartera, sa contesta des nostre estimat Corresponsal de Campanet Pacienti fins dissapte que vé.

D'ALARÓ

Qui pot essé «Un desenfeynat» que lletjesca una crítica sobre s'abús d' es joc prohibit y que per di que jugarán «si el tiempo no lo impide» s'haga de rompre

es cap sense sorti de que no *hey ha altre*
«tiempo» mes qu'es que cau del cel.

Segurament aquest desenfeynat no serà un savi, perquà hasta sense esse ni savi ni ase cualsevol en pocas feynas arriba a veure qu'es ridícula tal ignoranci. Si camarada desenfeynat te repetesc qu'es ridícul o sa critica de Mestre Andreu, resulta un «contratiempo» bastante gros per ferli varia es criteri y enllac de di «jugau no tengueu pò», heurà nagut de di «no jugueu qu'es poble no heu vol y que jo som es blanc d'ets odis porque tothom sap es secret y me resultaria perde en politica es poc lido que tenc».

Si te solventat es mal de cap m'avancé d'esse un bon metje y quedare dispost per un altre vegade acudi a n'es teu aussí en sembans apuros pero si no era a questa contestació sa que cercaves te dic que de desenfeynat, te veurás a n'es cas de troba cinc peus a un moix.

Uu qu'heu sap

De ESPORLAS

A un teatro d'aquest poble vaitx veure un pas qu'hem deixa ensensat.

Nada menos qu'en Barrió roagave s'anell que diuya a una mà que tenia a devora sa gaite una cohidorà.

Barrió, hombre, hombre, jy com es àm? Si tens tanta fam no saps ana a comprá un panet des dobbés qu'ets costa s'entrada des cine?

Já heu digué un Sant, Que sa naturalesa mos dona etsemplies, de qu'encara *hey ha homos inferiòs a n'ets animals.*

UN ESPECTACLO

XERRIMADES

A una possessió de devora Sólle *hey* estan unes *deyanencias* qu'insultan sempre seguit a un jovenet molt serio que nos possa amb ningú.

Aquest jovenet, que com hem dit es molt serio, resulta que s'empegayeix molt quant l'insultan, y li cau sacare de vergonya y una infinidat de cosas mes.

Suplicam a n'aquestas joves que siguin mes bonas atlotas, pues si segueixen insultant aquest jove, li farán caure tantas cosas, que potsé li caigui una mà demunt elles, y llevó dirán *olio me ha caigudo.*

Dissapte passat s'altre, horabaixa a sa plassa d'ets Estiradós una multitud de donas estaven apinyadas mirant el Cel.

Je com es natural mi vaitx acostà, de menant lo que passava, contestantme que per demunt Sólle *hey* havia un aerooplano qu'espiajava lo que feyam. Unas deyan qu'era alemany, altres francés, altres anglés, haguientni hasta y tot un parey qu'havian sentit es renou.

Mir al aire y me mostraren un punt lluminós. Y que dirieu que va ser?

Pues senyó, resulta essé s'estel *Marrai* situat a nes S. O. de Sólle, o sigue un poc mes amunt d'es Pujol d'en Banya, ja heu val amb aquestas donas nostras!

Un qu'heu sap

DS RONALUX

A sa fonda Palmesana que té l'amo Andreu Ramón tots es dormitoris son amb vantilació molt sana; y per llevarse sa gana trobaran plats variats amb bon esmero arreglats servits amb gran prontitud y amorosa servitut y tot a preus rebajats.

Si voleu sobre ahont es carré de Cocheras, tres

Pareix mentida que Sólle estiga tan civilisada y sigue tan culta.

Figurauvós que cada diumenge, a dins sas rentadores tot es demàt estan plenes d'atlots amb jocs de cartas jugant, bareyantsé y fastolomant més qu'un carrete.

Y no contents amb aixó, cuant estan cansats de jugá amollan s'aigo de sas rentadoras y tot allò sa nega. S'altre dia, *hey* havia una dona que rentave y per passá s'hagué de llevá sas sebates. Quina vergonya!

Y es batle *muy fresco*. Y des municipal Corona no *hey* hâ que parlarné, desde qu'estrena es traje nou, no *hey* ha qui li vaje ni devant ni derrera.

Tota persona forense qu'a Palma haja d'anà molt barato pot mentjà a sa FONDA SOLLERENSE

Plasa Juanot Colom (Des tren) n. 9

A n'en Biel Solé, d'es Cami d'es Murtará.

Varem lletji es teu estellicò publicat a demunt es «Foch y Fum» y firmat per *Un totsol*, y si vols qu'et diguem sa veritat quedarem ensensats contemplant a queix estellicò. May haviam vist un bonyol, ni un caramull de mentidas y calumnias tan gros. Comensa per essé un estellicò sense caps ni peus, y no *hey* ha retxa que no *hey* hagi un exercit de mentidas.

Comensas per di que noltros voliam sobornà a un jove d'es carré de Santa Teresa. Ahont y cuant noltros voliam sobornà un jove? Trehumós provas, diguemós a n'aquí, xerra y espliquet qu'es pas es per fermós torná locos.

Llevó diu, que perque no lograrem sobornà es jove en cuestió, pensarem ferlo ballà a demunt «En Tofol». Això es una altre calumnia garrafal. Y que compensem per ferlo ballà, firmantmós noltros

Tres fabricantes. Van dues y una qu'en duc son tres. Y qu'es jove en cuestió contestà demunt EN XERRIM, pero «como sus adversarios mangonean la dirección». Li camyiarem s'original de cap a peus. Això es sa mentida mes grossa de totes.

Llevonses abaix vénim unas preguntas que suposam les deu té a un altre perque no n'entenem res.

Ara vé lo darrè:

Sabrás Biel Solé de sas carabasses, qu'a n'es jove que tú t'ha pegat per defensá y, que n'os mes qu'en Refel Carretero noltros en tenim format un bon concepta.

Si mos diguessen a Sólle *hey* ha un puesto pes jove mes bon atlot y mes bella persona, noltros diriam qu'es p'en Rafel Carreté, y si llevó mos tornassen di a Sólle *hey* ha un puesto per s'atlot mes dolent, mes infame y mes ruin, diriem aquest es p'en Biel Solé d'es camí d'es Murtará.

Y per acabá t'conseyam Solé que no xerris massa, ¡Deu t'aguard qu' amollem allò d'aquellas atlotas des camí d'es Cementeril! ¡Deu t'aguard de que xerrem!

AQUELLS CUATRE

Aquets días a Sólle *hey* ha fet neu, Això ha estat causa qu'haji aumentat sa frescura a n'es nostros retjidós.

Noltros tots bons, gracies.

Es vespre de sas Matines verem que desde qu'estam tan civilisats, es cuant mos sotceyeixen mes casfrerias.

A dins l'Iglesi, es mencionat vespre, molts de joves tiraven tayades de rave, mandalinas y aglans, pes cap d'es qu'es trobaven a dins l'Iglesi, y dobbés per qu'ets atlots petits fessen truy.

El rectó v'anà a demena a n'es truyosos, qu'ins eran qu'havian anat allà per profanar es temple de Deu. Sa contestà vâse que li tiraren demunt ell una tayada de rave.

Això es un acta bárbaro, impropi d'es sollerics, que volen essé tan educats e inteligents.

Lo qu'encore es mes gros, es que, no sols tirave trastos, d'aquets, es públic, sino que de d'alt al Cò sortiren mandalinas, taronjas y altres herbas.

S'hagué de persona allà dedita sa Guardia Civil.

Y lo que també mos pica es que dada sa carestia d'es comestibles se tudin de tal manera.

AMOR DE MADRE

De venta en la imprenta de este periódico precio o 60 ptas. ejemplar.

SELLER.—Tip. de Calatayud y C.